

Numerul 7.

Oradea-mare 15/27 februarie 1898.

Anul XXXIV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$, de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Resbunare.

Vrea să-și resbune.

Bine, dacă a lăsat-o pe ea inima ca să-l înșale?! Dacă, cum se vorbește, pe timpul absențării lui din oraș s'a îndrăgostit cu altul! Dacă ei îi place grabnica permutație a adoratorilor... el, amăgitul, să o mai iubească?

Zadarnic ea-l asigură, că nu l-a înșelat, că-s vorbe goale eșite din flecărtoarea gură a satului. El are probe: a stat într'un amurg în poartă cu unul; la ghiață a stat lung de vorbă cu altul; la bal... da, la bal au fost mulți, cari ș-au scaldat privirile duioase în farmecul sinului ei... Cine va mai crede în credința acestui suflet cosmopolit, cine?

Resbunare!

Înse cum? Să aleagă el arma multora, să iubească și el pe alta? Aș! Asta nu e resbunare de bărbat. Ei, apoi cum?... Să uite! Da, uita-rea, indiferența și pe urmă chiar și disprețul... aceste resbună perfect!

O să-i arete, că nu-i legat de ea. Că și ea e numai o fustă p'aci în colo. Și ochii ei or cât ar fi de negri, părul ei ori cât ar fi de mândru, ființa ei ori cât de vrăjitoare — el va dovedi că se șcie lipsi de toate. Va isbuti cam greu, căci de, o dragoste de doi ani

prinde adânci rădăcini și o icoană, săpată în adâncul inimei, cu greu o mai ștergi de-acolo. Înse trebuie să se întempe, trebuie, căci vré să-și resbune.

Și ce dulce va fi resbunarea lui! Va trece pe lângă ea și în locul zimbetului de până acum, va privi încruntat la ea și-și va pune a sila mâna pe pălărie. Cu încetul va abdice și de asta. Nici un cuvânt nu va schimbă cu ea. Va trece pe lângă ea ca un necunoscut, rece ca sloiul. Și ea?... O, ea se va cătrâni (crede

el), va înroși, va sosi acasă plângând, o va muștră conștiința, va mototoli flori, scrisori... tot ce are de la el, noaptea va visă de el și se va rugă frumoșel la ângerul ei păzitor ca s'o impace cu mâniașul... El să se impace? El nici odată, căci vrea să-și resbune... De, poate totuș o să se impace, înse numai târziu, și dacă se va întoarce cândva, va face-o numai de mila ei... Înse acum resbunare înainte de toate!

Și își începe opera.

E seară, timpul când ea vine de la ghiață. El o așteaptă să-i deie primul semn de n-diferență. Ea vine încungiurată de un cârd de tineri. Trec flecărind în gură mare, fără să observe pe cel ce salută — rece. Prima încercare n'a succes.

Merge necăjit acasă. Ia scrisorile ei din pulpit, — sunt albe și colorate și respândesc un miros amețitor. Le mai citește încă odată, e de ultima

OSCAR II REGELE SVEDIUL.

dată și le aruncă una câte una în flacărele focului din sobă. Cum ard de drăguț, cum se nimicesc vorbele ei mincinoase! Tăciunariul plânge de durere și mânie. Biet erou, de-ar pute să se nimiciască astfel și dragostea lui, să se aleagă praf și cenușă din ea, cât de iute ar fi resbunat!...

După scrisori urmează florile cele păstrate drept aducere aminte de fericitoare clipite: buchete de violele, boboci de trandafir, o camelie, niște flori de câmp — le-au cules la olaltă pe lunca de lângă riu și le-au împărțit între sine, — pe urmă niște frunze de trifoiu în patru — norocul, — în foc, în foc cu toate!

Și acum e pus la grea încercare! Dintr'un plic legat cu fir roșu de mătasă scoate ceva... e chipul ei. Un drăcoșor de copilă! Ce să facă, să arunce și chipul după scrisori?... Ea-i suride, pare că ar voi să-l gogolească. Cu ochii cei de drăcoșor pare că îi dăce să nu o arunce în flăcări... Bine, pentru ați iertare, inse mâne-ți vine rëndul, mâne posă, ai înțeles?

Dar mâne ș-a găsit deja alt mijloc de resbunare. A mers cu o societate de chef și a beut mult și a făcut apoteose uitării. Venind acasă, ș'a dus de-a dreptul la pulpit, a scos posa, a deschis ușa sobii, — dar focul stins. Mâne posă, mâne negreșit!

În ziua a treia se duce de timpuriu acasă. În sobă pâlpaie focul viu, așteptând cu aviditate să mai înghiță vre-o delicatete. El se întinde pe canapea în fața soții, își acopere ochii cu mâinile — ca să uite. I se pare că flăcările îi cer neconținut o jertfă. Se scoală și închide ușița sobii. N'are paciență, n'are liniște în suflet... Posa, posa ei trebuie nimicită... O scoate din plic și-și ține ochii închiși, căci nu voiește a se mai lăsa amăgit prin surisul ei. Inima i se sbate ca și când ar fi stând în fața unei primejdii mari. Sărută posa asă cu ochii închiși, o sărută încă odată și a treia oară, apoi o mișcare... și flăcările nemiloase chiuiesc de bucurie asupra posei.

El se aruncă pe canapea, obosit ca un asasin pe care îl maltratează conștiința. Inima îi bate desperată. Noaptea întregă o petrece în plâns și nedormire.

În ziua următoare se duce la ea fercheș, gătit ca din cutie. Îi mărturisește trudit toate tirăniile, toate isprăvile resbunării sale. Iar *hoța* ride și-l iartă, îl ia de urechi și-l să-ru-tă...

E un drăcoșor de copilă!

FIDELIO.

Cugetări.

Cine nu crede în necunoscut, nu crede nici în soartă.

*

Isvorul marilor evenimen'te, ca și acela al marilor riuri, este adese indetul de mic.

*

Celebritatea și reputațiunea sunt indetul de slabe legături. Oamenii cei mai puternici nu se servesc de loc de ele decât pentru mersul interesului lor.

*

Un amant și un doctor ne plac în totdeauna; nu le vorbim decât de noi înșine.

*

Când totul e pierdut, mai rămâne viitorul.

*

Lumea iartă totul celor dibaci, nimic celor nedibaci.

G o e t h e.

Herman și Dorothea.

(Traducere în hexametri.)

Caliope.

Soarte și milă

N'am pomenit nici piața, nici stradele-așă năpustite!
Ce părăsit și-amorțit e orașul! Eu cred că de-a rëndul
Toți cetățenii să-i numeri, nici cinci-deci, găsire-ai
pe-acasă.

Vai curioasă e lumea! Pe întrecute aleargă
Tristul convoiu de sërmani prigonii să-l privească.

Șoseaua

Tërrii, pe unde trec, e departe; s'alergi într'un suflet
În ferbințeala d-amiadi, tot faci un cias pân' acolo.
Nu m'aș clinti de la loc, ca să väd nenorocirea
Bieților oameni, siliți de năpaste în goană să-și lase
Țara frumoasă, catându-și puținele bunuri scăpate?
Rinul îl trec abatându-se 'n unghiul acest fericit.

În cotituri fac ocoale 'n câmpia noastră mănoasă.
Fapta-i de laudă, neveastă, că dat-ai fiului nostru
Din rufăria cea veche, mâncare și beatură

Pentru sāraci; cel ce are dator e să dea din prisosu-i!
Mână băiatul de drag! Își stăpânește-armsarii!

Și trăsura cea nouă-i frumoasă, că 'ncepe în voie
Patru de drag și sus vizitiul pe capră. Ați este
Singur, sboară ca vëndul, colo la colț cum cărnește.

Astfel vorbise birtașul nevastii, pe prispă ședënd cu
Tihnă 'n piață, la poarta sub hanul „la leul de aur“

Iar gospodina cuminte respunse: Bārbate, să creți că
La indoială eu stat-am să dau rufăria; c'adese

E de folos și trebuință avënd, nu o cumperi,
Banii în mână să-i ai. Dar ați bucuos m'am lipsit de

Ea, ba și de alte cămăși și cearșafe mai bune, s'aude
Că umblă goi și moșnegi și copii pe drumuri. Nu șciu
Me vei iertă? că eu jaf am făcut și la tine 'n dulap,

și-am

Luat chiar halatul din stamba cea bună, cu flori indiene
În țesătură, pe dos căptușit cu flanela cea fină;

Vechiu și tocit cum eră, se trecuse din modă cu totul.

Dară cu zimbet pe buze respunse stăpânul cel harnic:
Tot mi-este ciudă nu-i vorbă de vechiul halat, se

găsește

Cu anevoie, stambă de Indii curată acuma.
Drept-ai, că nu-l mai purtam, fiind că se cere bārbatul

Fercheș să fie 'n surtuc și pallon, cu ghete 'n picior, și 'n
Vremea de-acum, s'au cam mai trecut, de păpuși și
de fesuri.

Uite 'n colo! acum duse femeia, par' că zărese pe
Unii 'ntorcëndu-se, cari fuseră să vadă șiragul,

Va fi trecut înainte. Ce plini sunt de praf pe picere!
Veți ce aprinși sunt la față; scālțați în sudori, cu
batista

Fiește care își șterge sudoarea; n'aș alergă în
Arșița asta, chinuri să väd, m'amăresc și din spuse.

Cu hotărire vorbind, iar respunse-apoi bunul pă-
rinte:

Vreme ca asta mai rar se brodește cu-asemena roadă.
Fëndul l-am strins făr' de ploaie, svëndat noi cără-vom

su șură

Snopii. Ca lacrima-i cerul senin, nicăiri nici un leac de
Nor nu se vede, din resărit răcoros bate vëndul,

Vreme statornică 'nseamnă. Copt și rescopt este
spicul,

Mâne începem din dori secerișul bogatelor roade.

Pe când spunea, prin piață lumea se înmulția, tot Cete de oameni, bărbați și femei treceau cătră casă. Și negustorul de frunte, vecinul cu stare sosi cu Fițele sale, grabnic trăgând la casa 'noită Chiar peste drum în piață, — într'o calească deschisă (Tochmai la Landau lucrată). Pe strade furnică-acum lumea,

Că orașelul avea norod mult, silitori cetățenii Cu felurite industrii se 'ndeletniciau și cu fabrici. Astfel ședând împreună părechea, se 'nțelegea și Lumea la cale-o punea, la poartă 'nainte pe prispă. Într'un târziu inse iarăș îi dîse cinstita femeie:

„Mi s'ar părē că-i părintele nostru pe colo, te uită Vin amēdoi cu vecinul spițer; acum să ne spuie Tot ce vēdură și cu amar te rănesc la suflet.“

Cu prietinie s'apropiau, salutând pe bētrâni Și aședându-se jos pe laicioara din poarta alături, Vēnt își făceau cu naframele, și-și scuturau de pe ghețe Colbul, pe urmă-și poftiră binețe cu toții; spițerul Posomorit începū mai întēiu să vorbească, și dîse: „Geaba c'așă-i toată lumea, mai bun nu-i nici unul ca altul, Dacă pe vre-unul se 'ntēmplă năpasta să cadă, cu toții

Gura și-o cască, și 'n droaie aleargă, ca să privească Mistuitoarele flacări; se ia după cel osēdit, în Glotă la moarte-l petrece, — dat-au navală și astădi A surghiuniților mare nevoe s'o vadă; cum nu-i taie Capul că-i poate ajunge ca mîne asemenea soarte. Zace pēcatul în om, și slăbiciunea de fire.“

Luat-a cuvēntul cinstitul și vrednicul preot. Om tinerel, inse cu bārbăție, 'n oraș o podoabă. Cunoscător al vieții, credea și nevoile obștii. Mult prețuia și povețele sfintei scripturi, iar adānc de Pildele lor pētruns, tēlcuise menirea-omenească.

Ba și din scrieri lumești mai de seamă, multe cetise, El cuvēntă: Să cārtesc nu-mi prea place cusururi Nevinovate, că omul le are de la natură Mama cea bună, și adese, când nu fac ispravă destulă Mîntea și înțelepciunea, căte-un imbold norocos ce Mână năvalnic și fără de preget mai lesne-îsbuteșce. Spuneți-mi mie, ghicit-ar fi omul în lume cum toate Stau pe potrivă alcătuite, de nu-l jidăria cu Ademeneli curiositatea; întēiu vrea să vadă, Neobosit stărueșce, pe urmă folosul să-i tragă. Binele-l caută 'n sfērșit, să se 'nalțe și demnă să s'arāte.

Nechibzuiala e în tinerețe tovarășul vesel, Or ce primejdii-i ascunde, necasul în cale de-i ese. Lesne îi vindecă chiar dureroasele urme din treacăt, N'am ce să dîc, că de laudă-i vrednic, bārbatul care 'n Vērsta c'a noastră, și 'n veselie mîntea-i se coace. Harnic putē-va să sbată și 'n reu și la bine; s'alege De-odată cu faptele-i bune, și pāgubi curēnd își în- toarce.“

Nerābdătoare îl intrerupse-acum blānda femeie: „Spune-ți ve rog ce-ai vēđut, că eu mult aș dorī să le aflū.“

— Greu m'o mai prinde pe min' voie bună, de-acū înainte, Dîse spițerul temeinic, — vēđut-am prea mult de toate. Cine-ar putē povestī așā felurite neajunsuri. Praf se vedea de departe 'n dumbrāvi, n'apucasem de vale,

Ochiul cāt bate din colnici în colnici vedeam tot șiragul

Nedestușit într'o gloată trecēnd; ajungēnd inse 'n drumul

Care cāmpia o taie, gāsirām mulțime de lume, Val și 'mbulzeală de oameni pe joș și 'n căruțe, și parte

Am mai avut să vedem încă mulți din fugari. A- flat-am

Cu de-amēnuntul, cāt de-amară e fuga zorită, Buni bucuroși că putură scăpā cu viața în grabă. Prinsu-m'a jale vēđēnd fel de feluri de lucruri pe care

Strajnica gazdă, în case ce-i bine chivernisită La îndemānă le ține, cu tēlc pe la loc rēnduite — De trebuință sūnt toate, — acum risipite 'n căruțe Și încārcate în roabe cu pripā așā aruncate Fără de rost, peste cap aședate. Vedem cocoțată Sita 'ntr'un vērf de dulap, de-asupra ei straiul de lānă,

Patul în moldă băgat și cearșaful peste oglindă Mîntile-și pierde omu 'n primejdii, prilej noi ayut-am De a vedē, — fi-vor doue-đeci de ani — când focul ne arse.

În zăpăceală strîngeau toți nimicuri, lasānd la o parte Cele de preț. — Și acuma cu grija lor nesocotită, Lucruri de nici o treabă cărau, punēnd grea povară Vitelor lor. Vedeam scānduri vechi și cotețul de gāșce, Buți, colivia de paseri; femei și copii gāfāiau pe Spate tārānd legături și pachete ori coșuri telite Cu urdubele fār' de folos; că greu lasā omul Cele mai slabe din casă. Drumarii pornise pe calea Plină de praf imbulzindu-se 'n nerēnduială și-amestec.

Unii cu vite mai slabe, încet vreau să meargă, iar alții

Zor dau s'ajungă de grabă; și unde se 'ncepe o zarvă, Țipete una țineau și femei și copii în striveală, Cānii urlau de-avalmă cu al dobitoacelor răcnet. Mulți din bolnavi și bētrāni numa 'n bocet mergeau, așternuți pe

Calabalicuri zēcēnd se săltau într'un zdruncin. Îndesuți înspre drumul din mal, tot scārțāind o Roată din margini, alunecă-alături și 'n șanț se res- toarnă

Carul, iar oamenii sar cāt colo aruncați, trintiți pe Țernă, groaznic sbierānd; noroc că scăpară 'nse teafări.

Iar după ei cad dulapele toate de-a rotogolul. Lāngă căruță și flește care, din cei de față Pe sub greutatea de lāđi și sipete, cređuse că sdroabe Toți se făcuse. Cu carul stricat erau bieții oameni Fār' de-ajutor, remāsesse, ca ceialalți de drum își cău- tau, lor

Însăși purtāndu-și de grige, cuprinși de vēltoare. De grabă Într'rajutor noi sārirām, aflat-am bētrāni și bolnavi, cari

Neputincioși abia-și îndurau și acasă în pasuri Îndelungatele patimi, pe jos vācāndu-se — amar cu Gemete 'n arșița soarelui, volburi de praf înecāndu-i.“

Pānă la inimă-atins milostivul birtaș îi respunse: „Bine-ar fi Herman să-i afle, purtā-le ar de grige cu haine, Hrană le-ar da, — că eu nu sūnt bun la durere, mi-e jale

Față să fiu, auđind inse svonul de mare miserie Îndurerāți noi trimis-am îndată din prisosința Noastră, obolul, de-și prinseră inima cel puțin unii; Mai liniștiți eram și noi. Să nu 'ncepem trista poveste

Iarăş din nou, că 'n inimă frica de-ți intră, ușor în
Grige încapi, și mi-e mai urită ca or ce belea; eu
Ție să intrăm în boltița din curte, e mai răcoare.
N'ajunge soare, și 'n veci nu răsbeșce prin zidul
cel tare

Nici o căldură. Iar măiculița s'aducă din vinul
Care-i din optzeci și trei, câte o leacă, din cap să
ne scoatem

Toți gărgăunii; afar n'avem tihnă de mușce, că-ți
bârnaie 'n

Sticle; cu toții intrând s'aședară de drag la recoare.

Grijnică aduse bătrâna din vinul cel limpede, bun în
Sticla tăiată 'n cristal, impregiur cu păharele 'nalte
Verđi potrivite anume la vinul de Rin, — pe tipsia
De cositor lucioasă. Tu-s trei întruniți impregiurul
Mesei rotunde de nuc lustruit, cu picioarele grele.
Veseli birtașul și popa 'nchinău și ciocnău din păhare,
Numai spișeru îngrijat, nu-și atingea bătura,
Astfel birtașu 'ndemnându-l cu binele-i ȝise:

„Gustă vecine și nu te lăsă, că har Domnului încă
N'avem necasuri; și în viitor doar feri-ne-va sfântul;
Fost-am plătiți noi destul cu aspră pedeapsă când
focul

Îngrozitor ne arsese; de-atunci, putut-a cunoașce or
cine

Cum ne păzeșce tot neconținut, precum omu-și păzeșce
Scumpa lumina din ochi, că din mădulările toate
E cea mai dragă. Cum ne-ar lăsă de-acu încolo
Făr' de-ajutor; toema 'n primejdii cu ochii se vede
Dumneȝeasca putere. Ar prăpădi iar orașul
Care 'nflorit-a abia din cenușe, — cu-a Domnu-
lui voc,

Bine fiind cuvântată munca zeloșilor oameni.

Vrednicul preot le ȝice acuma voios cu blândețe:
Tari rămâneți în credință și cu ȝărie păstrați-ve legea,
În fericire veți fi cumpeniți și cuminte; iară
Dulci mângăeri la necaz, de nădejde, ve 'nsufleșce.

Înțelepșce respunse birtașul că bărbăție:
Încremenit salutat-am adese-ale Rinului unde.
Când me 'ntorceam iarăș spre el, cătră casă venind din
Umblete după negoțuri. Măreț imi părea totdeauna
Și me 'nălță în simțiri. Creȝut-aș fi oare că 'n grabă
Val de apărare dulcele-i țerm să se facă, iar larga-i
Albie 'n șanț de 'ngărădire să se prefacă, zăgaz de
Împotrivire la Franci. Vedeți chiar natura ne este
Ocotitoare; bravii germani apără-se-vor însăși,
Domnu-i scuteșce! Care să fie dar slab de ânger!
Semne de pace s'arată, că obosiți sânt dușmanii.
Doamne adu serbătoarea-așteptată, când glasul de
clopot

Va resună 'n biserica noastră, și orga, deodată
Cu ale păcii fanfare, la liturghia cea sfântă!
Doamne fă-mi parte să văȝ și pe Herman și ȝiua
acea

Ingenunchiat la altar cu mireasa 'nainte-ți părinte.
Țerile toate, de bucurie o ȝi ar serbă, iar
În fericirea mea casnică-ar fi aniversare și praznic!
Dar nu-mi prea place băiatul, pe cât e de harnic
în casă, —

Fără de voie, moale e și sfiit între lume.
Ba se fereșce s'ajungă 'ntre fete, de chef și de jocuri,
Tot tineretul la care rămneșce, — se dă înderēt.

Astfel ȝicând în tăcere-ascultă; s'auȝiă de departe
Tropot de cai, și-apoi cuvântul trăsुरii, în goană
Apropiindu-se acum, intră pe sub poartă cu vuet.

MARIA BAIULESCU.

Strigoii la Români.

— Studiu comparativ. —

(Urmare.)

Strigoii lup.

Un strigoi flăcău umblă la ibovnica lui; fata
il așteptă în șură și el veniă la dēnsa în toată seara.
Într'o seară când vine el, vede trei tălhari că venise
să fure boii, la omul acela, tatăl fetei. O stat el să
vadă ce-or face; când ei în drum cu boii, el lângă
dēnsii: ia boii și-i duce 'nnapoi și spune la fereastă
tatălui fetei și-l întrebă ce să le facă, să-i lese ori
să-i omoare? Omul el singur se temeă, ȝice: fă ce șcii
dta. El atunci s'o dus în drum și s'o făcut lup, și
când o început a urlă, o venit o mulțime de lupi și
i-o făcut pe tălharii cei trei, bucăți.

El la fată o tot venit pân ce-o făcut-o să meargă
cu dēnsul; fata o luat zestrea și s'o dus, când vede
ea c'o duce la groapă, s'o spăriet ș-atăta i-o venit în
minte c'o legat lăicer de lăicer și el tot trăgea, da ea
o fugit cât o putut. O mers prin pădure ș-o ajuns la
o casă, acolo eră o babă și-i murise ficiorul și sta in-
tins pe measă. Fata intră în casă, închide bine ușa și
se sue la babă pe cuptor. Numai ce aude: Deschide
ușa frate! ș-acela de pe measă eră strigoi. Acela s'o
sculat și i-o deschis ș-o intrat în casă și amēndoi la
fată și la babă să le apuce; ele tot le da cu câte o
oală în cap de pe horn, pân' o spart toate oalele. Când
el o gătut oalele și cucoșul o cântat. A doua ȝi le-o
bătut surcele în spinare și mai mult n'o eșit.

Strigoicele femeii iau mâna cât is vii, da bărbă-
ții nu. (Gh. Cosmichi. Roșă.)

În aceasta vedem cum strigoii se face lup; deci
vedem dar neamul Welsinginilor sau al Wölfinginilor,
din care Helghi se trage! Nu e timp a face și aice,
asupra neamului acestuia, studii prea profunde, voi
cită numai cât o notiță mică din Eda pag. 253. „Sin-
fessel și cu tatăl seu Sigismund, schimbați în chip de
lupi, au străbătut pădurile până ce nu s'au resbunat
asupra lui Sigisgber, care se însură cu Signe, sora lui
Sigismund, în contra voinței ei, omorînd pe tatăl lor
Wölsung. Atunci veniră copiii lui Sigisgher și a Signei
care erau întru atăta cu Sinfessel frați, pentru că Si-
gismund il făcū pe acesta, ca resbunare cu sora sa
Signe. Sigismund inse și Sinfessel au fost prinși și in-
gropați într'o stâncă. Signe le dădū copiilor sabia lui
Sigismund tatăl lui Helghi, ce a căpētat-o odată de la
Wodan; prin aceasta se eliberează ei de Sigisgher și-l
omoriră — pentru care păcat Signe se arse de bună voce.
Aceasta povesteșce Wölsunga-saga“.

Aice trebue să spunem cum la poporul nostru
strigoii și vîrcolacii se confundă, făcēnd una. Așu în
Mihalcea este credința ca să nu torci seara la lună
pentru că pe ața cea se sue strigoii la lună și o măn-
năncă; iar în alte locuri spun că vîrcolacii se sue ș-o
mănăncă. Ce sânt inse vîrcolacii? Despre ființa lor se
vorbeșce diferit: unii ȝic că-s șerpi, alții balauri, alții
că oameni, așu: prorocul din Mahala cunoscut în Bu-
covina, mergēnd la Stăneștii de pe Ceremuș, spuse la
oameni cu gura sa de aur, că acei doi copii ce sânt
acolo născuți unul din tată cu fata și altul din frate
cu soră, mai bine să pue niște spini și să le dea foc
să ardă, decât să-i lese să trăiască; pentru că aceia
după ce vor murī, se vor sui și vor mănca soarele și
luna. — Alții iarăș spun, că vîrcolacii sânt vîrcolaci,
adecă: oameni lupi, voucunē în limba ruteană, și

M I R O S U L.

Werwölfe în cea germană. Acești lupi-oameni se fac ea și cei de mai sus, sînt copiii făcuți din păcate; din tată cu fată, din frate cu soră sau spre ȕile mari. Aceștia au un timp anumit cînd se pot preface în lupi ca tricolicii și atunci se sue la lună și la soare de-i mînîncă, pe ața ce o torc femeile seara la lună — alții spun, că după ce mor sã sue. Cîteva esemplare despre acești vircolaci, am în următoarele povestiri, afară de bărbatul tricolici ce vine ca lup sã-și mînînce femeia și care e foarte respîndită în Bucovina.

Vircolacii.

Vircolacii se fac din oameni, copiii acei făcuți spre ȕile mari, is vircolaci. Eră ȕice că o femeie și avea doi ficior: pe unul s'au greșit și l-au făcut spre Paști, iar pe altul spre Sf. Nicolae; și amîndoi erau vircolaci. Tot umblau la pădure, dar tatăl lor nu șcicia nimic, el gîndia că merg după fete. Odată s'o luat după dînsii ș-o mers pîna în pădure și s'o suít într'un copac; da ei s'a dus pîn' la un loc unde fusese foc ș-au început a se tãvãli pe locul acela pîn' s'au făcut lupi ș-au mers la drum înaintea oamenilor. Tocmai atunci veniau de la o nuntă un om cãlare și o femeie, amîndoi beți. Vircolacii s'au dus unul la unul și altul și altul, le-au gâtuit calul, i-o gâtuit și pe dînsii și i-au lãsat. Da în nrmă venia alt om cu o scrisoare de la vornicul, acela tot făcea cruce și spunea rugăciunile și acelaia nu i-o făcut nimic. Pe urmă după ce s'o trecut mieȕul nopții, s'au dus iar la locul acela unde o fost focul, de s'au tologit pîn' s'au făcut iar oameni; s'au îmbrăcat ș-au pornit acasã. Tatăl lor o apucat înainte ș-o spus femeii că sã se gãtescã sã fugã unde i-or duce ochii, cã ficiorii lor is vircolaci și i-or mîncã și pe dînsii. Ficiorii au venit, s'au culcat, a doua ȕi vîd pe pãrinții lor gata de ducã și-i întreabã: Da unde ve duceți tatã și mamã? — Unde sã mergem? Ia ne ducem și noi în lume, cã voi sînteți vircolaci, par' cã n'am vîdut cum ați omorit pe cutare și pe cutare? într'o noapte îți veni și ni-ți omori și pe noi! — Ba voi nu mergeți, tatã și mamã — au ȕis ei — remãneți aice acasã mai bine și ne-om duce noi. Ce sã facem dacã așã ni-i dat de la Dȕeu? Ș-au luat remas bun de la pãrinți și s'au dus.

(Anișa Haidicine din Jiucica.)

Lupul.

Lupul e din om. ȕice cã erau doi oameni: un bărbat și o femeie și aveau un ficior, dar el în fiecare searã se tot ducea de acasã și nu venia pîna dimineața. — Unde mergi, îi ȕicea tatăl seu, cã nu te îi nici o noapte de casã, tu ai sã faci vr'o pacoste! — Unde merg, tatã, nu-i treaba dvoastre, dar eu rușine n'am sã ve fac. O ȕis el; și mai mult n'o vorbit. Într'o searã îi ȕice femeia omului sã se ducã după flăcãu sã vadã pe unde umblã. Se ia omul tiptil și merge; vede cã intrã în pădure: se duce într'o ripã, se dã de trei ori peste cap și se face lup. Cînd o vîdut omul asta, o încremenit de după copac, de unde erã. Numai ce vine o potae întreagã la ficioru-seu, da și el dar și potaea l'au vîdut pe tatăl seu. Atunci ficioru-seu tot pe lîngã lupi: pe 'nctul i-o tot dat înapoi, înapoi pîna tatăl seu o putut scãpã — dar nici ficioru-seu mai mult nu s'a întors acas, lup pîna în ȕiua de aȕi o remas.

(Ghiorghe Botezat. Roșã.)

(Finea va urmã.)

ELENA VORONCA.

Din groapã.

*Nu-s lacrimi, nu e ploaie
Cari cerne pe sicriu;
Nu-s șoapte, nu e vîntul
Cari urlã-așã pustiu.*

*E mîrul de la cruce
Cu crivețul certat;
De florile lui moarle
Mormîntu-i preserat.*

*Adormi pentru recte
Nendemãnatie cînt;
Nici urmã nu mai fie
De tine pe pãmînt.*

*Nu-s lacrimi, nu e ploaie
Cari cerne pe sicriu;
Nu-s șoapte, nu e vîntul,
Cari urlã-așã pustiu.*

*Amarul și viața
La groapa noastră bat;
Dar și-a greșit cãrarea,
La noi-nu mai strãbate.*

*Nici vîntul nu strãbate,
Cari șuerã prin lei —
Nici șopotele mamii,
Nici lacrimile ei.*

*Strãbate numai pacea
Și sucu delã ploi —
Și timpul cari ne face
ȕerînã — pe-amîndoi.*

Sibiu 1 februarie 1898.

MARIA CUNȐANU.

Un gazetar mergea în trãsurã. Birjarul nu bãgã de seamã și rîsturnã trãsura.

— Ce faci dobitoecule? întrebã speriat jurnalistul.

— Un articol pentru ȕiarul d-v., d-le, rîspunse birjarul.

Se vorbeșce despre o doamnã foarte serioasã:

Ea. — E foarte frumoasã, simpaticã, dar e prea rece.

El. — Aveți dreptate, doamnã. Este atît de rece, în cãt ori de cãte ori me întãlnesc cu ea, capãt guturãiu.

Schیțe din Italia.

Roma.

(Urmare.)

Despre legenda aceasta se știe, că ar fi trecut și în cutare carte rituală grecească. Că în care carte, n'am putut afla, dar citațiunea o reproduc aici așa precum am aflat-o la alți autori și nu în ritual, și anume: „Iartă-ne Doamne, precum prin întrevinerea lui Gregoriu, ai iertat pe Traian“. Tradițiunea aceasta ș-a aflat resunet și în Divina Comedia a lui Dante, unde îl așază pe Traian în al șeptelea cer (Dante: Purgatorio. C. X v. 73 și Paradiso C. XX v. 13.)

În secolul al X-le Columna lui Traian serviă de turn al bisericeii de la mănăstirea ce eră situată în for. În anul 1162 ajunge forul posesiunea abației Sf. Cyriac, iar senatul Romei sub pedeapsă de moarte interdice ori ce stricare a columnei (Ut sit ad honorem ipsius ecclesiae et totius populi Romani Integra et incorrupta permaneat dum mundus durat sic ejustante figura... 27 martie 1162). Poporul inteligent al Romei din timpul renaissance-ului a fost totdeauna cu cinste și bună memorie față de monumentul acesta. Cu exemplu bun au fost totdeauna pontificii, cari au știut adună în giurul lor artiștii de renume, cum au fost: Michel Angelo, Polydoro Caravaggio, Rafael Julius Romanus și alții, cari în operele lor s'au inspirat de columna lui Traian.

Forul așa precum e astăzi, îl vedem plin de colonne sfărimate între cari ca un gigante superb se ridică columna măreață. Solul așii stă mai sus cu patru metri, ca pe timpul gloriei din vechime. Am numărat 56 colonne ciuntate, lung cam de 120 și larg de 50 metri și are forma unei eclipse. E pardosit cu pietri de stâncă cam de 5 metri în lungime.

Atâta pe scurt despre forul lui Traian; să stăm acum ceva și lângă columna lui Traian.

Columna lui Traian.

Întreaga columnă, înaltă de 45 metri, stă din 34 trunchi de marmoră, dintre cari 8 constituiesc basa, 1 coroana, 23 fusul columnei și 2 culmea. Basa e la fiecare lature de 20 urme și pe o lature poartă inscripțiunea: „Senatus populusque Romanus Imp. Caesari Divi Nervae F. Nervae Traiano Aug.“ etc. A fost ridicată în an. 114, la 9 ani după terminarea resbelului dacic, când Traian eră în orient, unde resboiă în contra Parților. El înse n'a vădut-o, de oare ce în iarna an. 115 a petrecut în Antiochia, de unde primăvara făcând pod peste Tigru, trecu în Asiria, de aici merse la Ctesifonte, capitala Parților și în anul următor învinse din nou pe Parți, cărora le dete de rege pe Parthamaspe. În anul 117, pe când obsidiă cetatea Ihatra, deveni bolnav și lăsând pe Hadrian de perfect în Siria și al oștirilor, plecă spre Roma, dar în Selinunte sau Traianopole muri. Dio Cassiu și împreună cu el mulți alții dic, că Traian ar fi ridicat columna; aceasta afirmare înse așa trebuie înțeleasă, că s'a învoit la îndeplinirea decretului de zidire adus de senatul Romei, care a dispus ridicarea monumentului în memoria victoriei lui Traian asupra Dacilor.

Atât basa cât și fusul columnei sunt compuse din 29 blocuri de marmoră, la suprafață în întregime

săpata cu figuri eșite afară — bas reliefs, — cari figuri represintă în ordine cronologică scene din resboaiele Romanilor cu Dacii. De tot sunt 2500 figuri, afară de cetăți, munși, ape, păduri, arme, haine, cai, elefanți și alte insignii militare. Partea de asupra a columnei e de stil doric pe care se află o basă mai mică, unde eră așezată columna lui Traian, care înse de mult s'a ruinat ori de barbari, ori de vreo tempestate, și mai târziu a fost aflată în ruine. Capul astăzi se păstrează într'un muzeu; acum se află în locul columnei lui Traian de odinioară, al alui Sfântu Petru așezată de Sixt al V. Partea din lăuntru e goală, cu 184 trepte și 43 ferestri pentru lumină. Se știe, că în mâna dreaptă de la statua amintită eră un glob de aur, care cuprindea cenușa osemintelor lui Traian adusă din Asia; unii înse susțin că aceea ar fi așezată sub basa columnei într'o vadră de aur. Hoványi, în opul seu: Olasz ut, edat în Viena la 1851 (tom. I pag. 218) știe: „Pe frații nostri Români, și dacă limba nu le-ar fi atât de afină, însași columna aceasta i-ar pute legă strinș de Roma“.

Pe noi ne interesează mult resbelele ce au avut Traian cu Dacii, că acele s'au petrecut pe pământul patriei noastre; dar în cadrul schیțelor acestora, de acele nu ne putem ocupa. Cine înse ar dori să le cetească, le va află descrise pe larg în operele de mare valoare ale lui Petro Bartali, Andr. Morello, A. Ciaconi, și mai nou în opul: Istoria Impăratului Traian de H. Francke, tradusă de P. Broșlean (Brașov, 1895) și Dacia, Provincia Augusti de Király Pál (N. Beeskerek 1893).

Columna aceasta gigantică cu basreliefurile sale deja de 17 secli stă aici ca monument de artă și ca o carte deschisă la care au peregrinat ca să admire și să învețe artiștii și savanții de a rândul din toți seclii. Am peregrinat și noi toți căi eram în Roma, cu ocașiunea jubileului pontificelui Leo XIII, am admirat-o și noi și la depărtare am așezat aici o cunună de brad verde adusă de acasă. Dar să nu ne depărtăm încă de ea, să o privim mai în adins, că cine știe când vom mai avé ocașinne de a o mai vedé. Să privim figurile ce o împodobesc.

Vedem pe laturile pedestalului, sculptate trofeele luate de la inimizii: stindarde cu bălauri, sulife, pumnaluri, topoare, arcuiri, săgeți și tolbe. Apoi vulturi cu cunună de stejari în ghiare, o cunună de lauri dedicată gloriosului împărat de senatul roman, magazinuri pentru așezarea bucatelor, lemne pentru unelte de bătăie și pentru poduri, șopruri pentru nutrețul vitelor și castele situate pe munși înalți șcl.

Toate aceste, precum și celelalte cari vor urmă înșirate, noi nu le-am putut notă în fugă, ci le aflăm înșirate și explicate la A. Ciaconi, de unde le-a imprumutat Francke și alții, de unde le-am înșirat și aci.

Mai departe vedem pe columnă: țorțe în ferestrele castrelor, soldat de gardă inaintea castelului unde ședea împăratul Traian, un coif de bronz, care se leagă sub barbă, o mantauă militară, o cingătoare militară, cisme și păpuți militari, scut de metal, butoaie pentru vin și oțet, o corabie încărcată cu grâne, alta cu vin, împreunarea Dravei cu Dunărea, armata esind din lagăr, desagii cari trebuia să-i poarte soldații pentru proviant, un pod de lemn peste Dunăre, tabloul zeiței Victoria, garda de corp a lui Traian și multe alte de toate, pe cari dacă am voi să le înșirăm, ar trebui să scriem un separat fasciclu. În scurt, columna așa cum stă astăzi, ne punea inaintea ochilor o întregă

istorie din timpul domniei lui Traian, sculptată pe table de metal.

De și am voi să ne luăm remas bun de la columna lui Traian, totuș nu putem scăpa de ea așa, ca să n'o mai vedem, pentru că se înalță peste toate zidurile ce o încungiuță, așa dară o vom mai privi, de și nu din apropiere dar din depărtare, așa precum am privit-o atunci când ne am apropiat de Roma.

Să deschidem o parantesă.

Nu odată am ținut în descrierea celor vădute în Roma, că mult m'a încântat și m'a impresionat tot ce am vădut aici în cetatea eternă, care precum ați întocmai și în vechime a fost frumoasă, pompoasă și admirabilă, și totuș regele poezilor romani Orațiu (Horatius) cercă la felurite pretexte numai ca să poată scăpa din Roma, și cât mai mult timp să poată petrece la țară, la sat, și mai vartos în vila sa din Tibur.

Horatius a scris poeziile latine, cari dau atâta bătaie de cap tinerilor gimnasiști, el eră mult agreabil lui Mecenate, care eră prim ministrul lui August, și ar fi dorit să-l aibă tot lângă sine pe poetul pururea vesel și plin de spirit; și el — poetul — pe lângă toată grația și ospitalitatea lui Mecenate, cercă diferite pretexte numai să poată părăsi Roma. De pretext aducea, că aci e prea cald, aci prea frig în Roma, ba că se apropie Saturnaliile, când întreg orașul petrece în mare șgomot; ori că cutare alt Mecenate îl urgia să termine vreo carte sau că e imposibil a petrece în Roma, unde nu e nici o liniște și unde trebuie să cercezeze ori primească prieteni sau să asculte vre o poezie rea, pentru care îi cereau critica și câte alte multe pretexte și motive aducea — pe cari toate le aflăm în poeziile sale — numai ca să poată fugi la țară. Apoi așa se împachetă, luând cu sine cărțile lui Plato și ale lui Menander și plecă la drum.

Mergea la vila sa din Tibur ați Tivoli, loc preferit al Romanilor pentru poziția sa frumoasă și aerul seu curat. Acolo Maece-nas dedese lui Horatius o mică vilă de care eră foarte mândru. Aici toate planurile făcute în oraș, fum i se făceau. Avea el aici ocupațiuni în belșug, cari îl rețineau de la scrierea poeziilor: aci stătea la vorbă cu vicrul, aci cu ținării, aci prindea coarnele plugului, mai apoi aruncă pietri din brazdă, când vădându-l vecinii își făceau haz de el, cât de neisteș eră în munca de câmp. Când se punea la masă, cam de rënd mai invită câte 2—3 vecini, cari erau oameni cinstiți și de reabă, că nu clevetiau pe alții, nu petreceau timpul

în bărfele și palavre, nici nu țineau discurs despre circus ori teatru, ci nepestrecând cercul filosofiei lor țărăneșci, spuneau povești, dicători și felurite ghicitori. Și ce-i convenia mai mult lui Orațiu cu atare prilej eră aceea, că aici nu-i deoblegă nici o regulă de etichetă, cari erau cuprinse pentru societatea de la oraș în cartea lui Varro, și ce eră mai comod, că nu se vedeau constrinși a bé — more graeco — cum făceau orașenii, care își alegeau câte un symfiosiarh — adevă

un fel de șef la masă, a cărui datorie eră să dicteze la fiecare câte păhare de vin să bé. Bea fiecare și mâncă așa precum îi eră setea și apetitul. Se întemplă câte odată, că petrecea cu vecinii și prietenii până în țori. O făcea aceasta până eră mai tiner, că după ce a întrecutanul 40-le, întreprindea dese călătorii la Praeneste, Baiae și Tarentum.

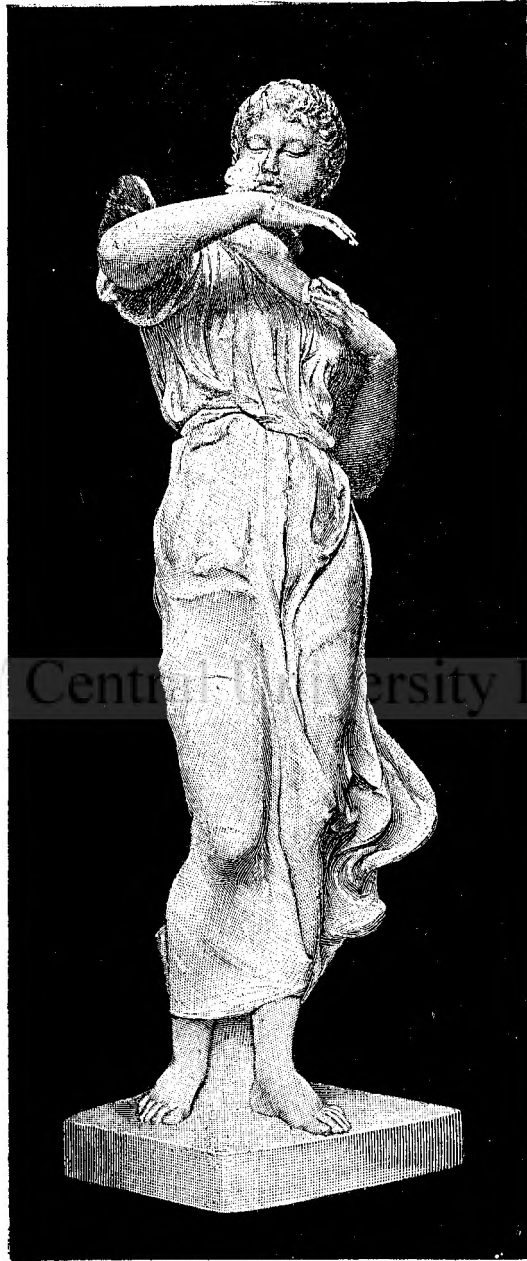
Locurile aceste le cercetă mai des, când de-odată a început a-ș lua alte direcțiuni. A făcut-o aceasta din motivul, că Antoniu Musa, un medic grec a fost curat deplin dintr'o boală grea pe împăratul August, și încă cu apă rece; boala a fost atât de grea, că toți medicii de curte abdisese de el, și împregiurarea aceasta a adus în modă numai decât cura cu apă rece — hydrotherapia. De aici vedem, că și în evul vechiu nu numai ați — s'a făcut us de cura cu apă rece. Băile reci erau în Clusium, în Salernum și Gabii, unde a început a călători și Orațiu abandonând băile calde de la Baiae. Usul băilor reci înse în timpul acela n'a durat decât numai un sezon, pentru că devenind greu bolnav eredele și ginerele lui August, Marcel, de loc fiind chemat Antoniu Musa, a început iară cura de apă rece, dar nu l-a putut scăpa de moarte. Prin hydrotherapie s'a vindecat August, dar n'a putut fi scăpat Marcel de moarte. Urmarea a fost, că oamenii iară s'au întors la băile calde din Baiae.

Când odată se gătia de cale, a primit vestea, că s'a schimbat guvernul, și el a țin: „Ce me privește pe mine, vinul puțin cât îl am în via mea din Salinum e escelent; dacă flământesc, am

grădina plină de legumi, la aceste o bucată de slănină. Îndată ce plec de acasă, me simț mai greoiu și nu me indestulește mai mult fasola „ori cât i-a plăcut aceasta lui Pythagora“. În Praeneste, Baiae și Salernum Orațiu nu-și putea cumpără casă, neavând atâtea parrale, ci se retrăgea în odae închiriată (diversoria nota.)

(Va urmă.)

T. BULC.

P s i c h e.

SALON.

De la Constanța.

I

A fost un prilej fericit pentru mine, dle redactor, când ne-am cunoscut pentru prima oară în una din camerele „Hotelului de Franțe” din București, cu venirea dvoastre în capitala țării românești, la sesiunea Academiei din aprilie trecut,— pentru motivul, că acest eveniment îmi dă dreptul să întreprind corespondența de față, intimă.

Eu șciam din primii ani ai educațiunii mele culturale, că în Oradea-mare se află Iosif Vulcan, și de câte ori cetiam scrieri semnate cu numele de mai sus, gândindu-me la numele meu de familie, tresăriam și fiori calzi simțiam cutreerându-mi prin fibre: me gândiam atunci, cine-i acest Vulcan, cum se face el tocmai din Transilvania și eu din Macedonia? O fi aceeași spiță reslețită, în decursul timpului, prin regiunile depărtate, locuite ați de Români? Or fi fost rude de aproape strămoșii? De ce și în sufletul meu înăscuta rîvnă de a scrie, când noi ceștia de la Pind n'am moștenit vre-o cultură de la strămoși, din cauza tristelor impregiurări, decât aptitudinile naturale și atavice, cum și accesibilitatea largă de civilizațiunea occidentului.

Căci trebuie să-o recunoașcem, cu sinceritate, onoratul meu domn, că dv. frații noștri din Transilvania, ve puteți mândri cu trecutul și cu luceferii, cari au născut în sinul scumpei dv. patrie, recunoscut fiind, că prima rază de lumină, chiar pentru Țara Românească a emanat de peste munți.

Acolo mai întei cele noue Muze herodotiane au fost serbătorite în temple, înălțându-li-se inmuri de istoricii cei mai de seamă, de literați vigoroși și de poeți entusiaști.

Dar fără a me perde în domeniul istoriei culturale, să revin de unde am plecat.

A fost una din serile ce nu le voiu uită în viața mea, atunci, când m'am găsit într'o societate de academicieni, după reprezentația piesei dv. de la Teatrul Național din București. Tinăr încă față de vîrstele cari me încungiurau, nehotărit încă, cum se întemplă oricărui tinăr, care străbate mai departe de cercul cunoșciințelor sale intime, trebuia să vorbească puțin și să asculte multe.

Erau acolo dnii: Sbiera, reposatul întru fericire profesor universitar Roman, părintele și distinsul profesor din Suceava bucovineană, Marian, Dv., printre cari și eu în urma invitațiunii prin care ați binevoit a me onora la reprezentație.

Se uitaseră onorații dni de mai sus, când la dv. când la mine și de și ne deosebiam prin vîrstă, totuș asemnarea trăsăturilor feței cât și numele patronimic a fost obiectul discuției în acea seară. Cetiam mirarea pe fețele tuturor, întrebându-se: de unde vine și cum se face aceasta asemnare de trăsături în persoana noastră?

Conclusia discuțiunii a fost, că aceeași ramură de

Vulcani a emigrat în decursul timpului din munții Transilvaniei în aceia ai Macedoniei.

Am ascultat cu luare aminte convorbirile și sufletul meu tresăltase de bucurie sub farmecul animației din acea seară.

Acel prilej îmi dă fericita ocaziune de a ve adresă aceasta scrisoare deschisă din orașul Tomis, sub zidurile căruia a trăit odată marele Ovidiu.

Asupra Tomisului vechiu și a Constanței de ați în scrisoarea următoare.

II

Ruinele Tomisului, Portul, Constanța, Marea-Neagră, O mahala de tatarî.

În partea de sud-est a Constanței, unde Marea formează un bazin, în dreptul vechiului port genovez, la o distanță de câțiva metri, începe un deal în semicerc, al cărui pămînt e atât de tare, încât desgropătorii metropolei vechi, când isbesc cu tarnacoapele, scapără schintei, și în părțile unde pătrunde ferul ascuțit, se formează un fel de luci metalic.

Sub dealul acesta, la o distanță de 40 de metri, se vîd trepte de peatră găunoasă, din cauza timpului; iar la căpătîiul de sus al porticei ce ducea în templu, se pot vedea ciocane de granit, resturnate în desordine, jumătate ferecate, în care parte artistul și-a plimbat dalta, căutând să modeleze peatra brută, în sensul idealului urmărit de arta timpului, — pe când cealaltă jumătate e brută; asemenea și alte patru colonade în lungime ca de vre-o patru metri, de formă drept unghiulară, pe prima față sînt sculptate foi de stejar și de viță cu o artă deseversită, dar se poate ușor ghici, cum în cea mai mare parte, numai proiectul e făcut, fără a fi terminat ceea ce își propusese artistul. Aci sînt și doue bolți, una de peatră, alta de cărămidă romană, foarte fină, dar solidă, ce va fi dîcînd sub aceste bolți, timpul ne va arătă; de o camdată lucrarea s'a limitat aci până în primăvară.

Patru blocuri enorme de plumb, de formă cubică, turtite în partea de sus, par a fi servit de basă colonadelor de la intrarea principală.

Se mai vîd desgropate și niște pedestale, înfrumusețate în partea de sus prin sculpturi, în felul coloanelor dorice din fațada principală a Ateneului român din București.

Acesta e aspectul orașului Tomis, mai nimerit al templului metropolei. Mari proecte, muncă de titani desfășurată pe țărmul Mării-Negre de strămoși; dar de ce aceste toate pe jumătate începute și neterminate? De ce nici o inscripțiune nu se vede pe vre-o peatră? M'am întrebat, stînd pe colțul unei coloane jumătate îngropată și jumătate eșită afară din mijlocul ruinelor.

Marea, sensibilă la cea mai mică adiere de vînt, n'a vrut să-mi răspundă, pietrele de asemenea au tăcut, păstrînd secretul veacurilor.

Să fi fost vre-un teribil cutremur, care a înmărmurit pe artist cu dalta în mînă, de n'a mai putut continua, i-a surprins vre-o năvălire barbară, ori a Mării, silindu-i să fugă în cotrô au vîdut cu ochii! În ori ce cas, a trebuit să fie o catastrofă... Dar arheologii au cuvîntul.

Munțisorul care țermureșce Marea, pe și ce trece e scobit până 'n rărunchi pe de o parte spre a se cără pămîntul de aci, iar pe de altă, spre a se prelungi bulevardul până la vii, unde sînt băile actuale.

Se vîd sute de lucrători, isbind din greu cu tir-

nacoapele ascuțite la vârf, și cu lopețile de fer încărcând sute de vagoane, trase de mașini, cari asurzesc pe vizitator cu fluieratul lor ascuțit, grăbind la descărcat în Mare și înaintând astfel cu uscatul în regiunea ei. Pe o distanță de câteva hectare, unde acum doi ani stăpâniă Marea, ați n'ar fi în stare cineva să bănuiască că ar fi existat ea pe acolo; și se va întinde uscatul tot mai mult în adâncul și largul ei, până ce i se va fixa un hotar așa cum vrea omul, nu cum a poftit densa.

Ducând o linie dreaptă de la punctul numit genovez în largul mării, se vede un semnal ancorat, luminat noaptea printr'un fir electric, unde se va opri capul extrem al noului dig. Acolo va fi construit și uriașul far.

Acest dig, care a înaintat în mare pe o distanță numai de 400 metri, o va străbate pe o distanță de 1000 de metri, până la semnalul despre care am vorbit. De el se vor isbi furioasele valuri, eternisând un vast basin, unde vor putea acostă sute de vase. În giurul acestui basin, apărât de digul-titan, se vor construi porturile: al marinei militare, al explosibilelor, al materiilor necurate, al mărfurilor etc.

Pe lângăzeci de mașini cu aburi, mii de roabe cari circulă pe sute de linii, transportând de colo până colo bolovani, ori pământ, se mai află aci titanul, care luând blocul în greutate de patru-deci de mii de kilograme prin mijlocul scripetelui, fără a se opinti cîtus de puțin, îl așează unde e voia omului. El pare a amenința nemărginita Mare, că o va birui, o va înge-nunchia.

Mai sînt doi titani așezați în Mare, aceștia sfărămă blocurile și alți doi încărcători pe uscat.

Măreață e desfășurarea activității portului, dar și mai măreață e priveliștea clădirilor Constanței, cari se înalță în giurul dealului, de asupra ruinelor Tomisului.

Până în piața independenței, unde se înalță statuia marelui poet străbun, acest oraș are o înfățișare europeană; situat pe un platou, și la marginea mării, cu clădirile sale gingașe, dispuse în strade drepte, cu cosmopolitismul seu, cu circulația spre agenția vapoarelor și gară, se poate considera ca cel mai viu din restul orașelor țării; dar cu cât va înainta cineva pe strada Carol, afară de otelul Regal și cel din urmă clădit, care se poate socoti și cel mai gingaș din punct de vedere al construcției, numit Dacia, în colo restul presintă aspectul unui oraș oriental.

Până a nu veni aci, n'avusesem ocaziune să trăiesc într'o regiune maritimă. Șcieam numai cum e în orașele mari, unde domină clima continentală, ori cum e o regiune muntoasă.

Nu mi se întemplantase nici odată, că până la sfârșitul lui novembre să nu pot vedea un fulg de ninsoare. Și vezi, de acești fulgi nenumărați m'a luat dorul, deprins fiind a-i vedea în fiecare an la aceeaș epocă hotărâtă. Nu! Aci, îmi spun băștinași, nu voi vedea multe ierni neauă, decât arare ori „o idee“ așa ceva... până în prânz și pe urmă iar dispar.

Se vede treaba, nu vin, gândesc eu, de uritul Mării...

O moină, determinată de legile fizice, când e nour face ca stradele să-și peardă farmecul din timpul când e senin și uscat. Noroiul des și cleios supără pe oricine care s'a deprins prin capitală să vadă strade și trotuare pavate și bine îngrijite.

Cu atât mai mult pe mine, care locuiesc în spre miadă-noapte a orașului, în niște case, ce-i drept des-

tul de elegante și spațioase, dar într'o mahala de Tatarari unde totul e încă în stare primitivă.

Dar și Tatararii aceștia sînt vrednici de luat în seamă prin felul lor.

Când îi ved, căci sînt vecini buni cu mine, cu șalvării lor diformi, cu celmaua cât roata în cap în giurul fesului; ori sexul lor frumos (?!) cu fața lor delicofefală, asemenea unor maimuțe *Machis*, cu decile lor de coți atărându-le pe spate, în forma unor gușteri vii, cu părul lor cărunț, cu degetele mânilor vâpsite în roșu, cu sprincenele artificiale încondeite până la tîmple — fără despărțitură la mijloc; mi se pare pentru moment că me găsesc în Tataria...

Dar după cât constat, sînt buni și îndatoritori vecinii mei.

Alătura de mine, zilele trecute, gospodarii unei case se vedeau grăbind de colo până colo, ocupându-se cu de ale căsnicieii.

Toate aceste îmi deteau de înțeles, că sînt în ajunul unui eveniment.

Nu m'am înșelat. În ziua următoare am observat din fereastra casei unde locuiesc, un tînr aducînd într'o căruță trei berbeci tăieți; iar după o oră auzii niște tobe însoțite de surle și famfare, cari de la început îmi cam supărase auzul, anunțînd nunta tătărească. Care nu-mi fu mirarea, când după amiază m'am pomenit cu un nuntaș, purtând un proțap la capîtu cărui se aflau înodate tot felul de besmele, bucăți de chembrică, matipolon, și câte alte mărfuri de acestea, invitându-me, după obicelul lor, să merg la nuntă.

Am zimbit, fireșce, am mulțumit nuntașului și tot după obiceiul lor, neavînd a-i da și eu vre-o besmea, am compensat această lipsă fatală printr'o monedă de 5 lei.

— „Evala și alah-versân“, mi-a fost răspunsul; apoi și eu i-am mulțumit de cinste.

Dar tobele și surlele cari nu încetează noue zile din țori de țori până tîrziu... vai de urechile mele!

Neveasta me amenință cu fuga, spuindu-mi că nu se va opri decît la Viena în casa părintească.

Ea-mi mai spune, că-i amenință timbanul auditiv și că-i primejdie de surzenie... Ddeu să me ferească de așa ceva.

Și se mai tînguiă Ovidiu în Tristele sale că e încungiurat de Daci și Sarmați, cei cu părul vîlvou și urii la înfățișare. Ce ar dice ați, de ar trăi printre Tatararii mei? Ce n'aș da să o șciu!

Într'o altă scrisoare despre viața socială.

PETRU VULCAN.

Ilustrațiunile noastre.

Oscar II, regele Svediei nu de mult a serbat jubileul de 25 ani al suirei sale pe tron. Svedia și Norvegia nu fac parte din așa numitele puteri mari, dar sînt fericite și prosperează frumos. Cultura e răspîdită astfel, încât aproape toți locuitorii șciu ceti și scrie. Regele Oscar dă ênsuș mână de ajutor pentru desvoltarea culturei, scrie și lucrează dimpreună cu învetații. Capitala Stockholm e un adevărat focalar al progresului.

Mirosul. Un tablou alegoric, care înfătoșează simțul mirosului. O femeie în costum grec, împresurată de ghirlande și flori, de amorette și de fluturași, se

desfătează în mirosul dulce și îmbetător ce se respândește în giurul ei.

Psyche. Pendantul ilustrațiunii din nr. trecut. Reprezintă dragostea. Psyche, în contra voinței sale, se înamorează de Amor. O alegorie, care vrea a spune, că deși te opui, de dragoste nu te poți feri.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare și artistice. *Dr. George Murnu*, talentatul nostru poet tânăr, bine cunoscut și din coloanele revistei noastre, a scos la lumină în Iași un drăgălaș volum de poezii, sub titlul „Gânduri și vise”. — *Dr. dr. Weigand* a ținut la 17 l. c. în teatrul Karl din Lipsca o conferință despre: Aspirațiunile naționale ale popoarelor balcanice. — *Dr. Petru Vancu*, învățător în Măderat, deschide abonament la lucrarea sa intitulată „Vieritul”, cu prețul de 70 cr.

Juvenilia. Sub titlul acesta, colaboratorul nostru *Dr. Sextil Pușcariu* a publicat la Brașov, în editura librăriei N. I. Ciurcu, un volum de prosă și versuri. Autorul aparține școlii moderne naturaliste, fără înșe d'a cadé în exagerațiuni, de aceea lucrările sale sunt cetite cu plăcere. Are un stil ușor și o românească neforțată, care curge limpede și natural, fără să caute anume expresiunile „neaoșe”. Prețul 80 cr. sau 2 lei

Revista Ilustrată. A apărut noua publicațiune enciclopedică-literară, „Revista Ilustrată”, anunțată de *Dr. I. Pop Reteganul* (Reteag) ca redactor și de *Dr. Ioan Băciu* (Șoimuș) ca editor. Noua revistă, ca exterior, se prezintă în condițiuni recomandabile: hârtie fină, ilustrațiuni multe și tipar curat, (tipografia Csăliner în Bistrița.) Cuprinsul bogat, afară de trei poezii de *Alexandri* și *Coșbuc*, (reproduse,) este scris tot de redactorul. Apare odată pe lună și costă pe an 6 fl. Urăm succes și viață lungă!

Concerte și reprezentații populare. *La Gherliște*, s'a jucat în 1/13 februarie, de popor, piesa „Sărăcie lucie” de *Iosif Vulcan*, sub conducerea învățătorului *Iancu Duda*. — *La Boholț* lângă Deva s'a dat la 1/19 l. c. o reprezentație teatrală, jucându-se piesa „Sărăcie lucie” de *Iosif Vulcan*. — *Plugarii din Bocșa-română* au dat acolo joi la 12/24 l. c. reprezentație teatrală, jucând piesele „Norocu 'n casă” comedie localizată și „Iorgu de le Sadagură” comedie în 3 acte de *V. Alexandri*.

„Enciclopedia Română”. A apărut fasc. VI, pag. 473—568, care cuprinde peste 1100 articole, adică aproape întreg restul titlilor cu inițiala B. (Beurnonville—Brândză). Acest fascicol se distinge față cu cele premergătoare prin bogăția extraordinară a materiilor de interes special românesc. Astfel găsim aici între articolele geografice: *Bicaz*, *Bihor*, *Bistrița*, *Blaj* (ilustr.), *Bocșa*, *Botoșani* (ilustr.), *Brad*, *Braila* (ilustr.), *Bran*, etc., iar în materie istorică română: *Bogdan* și *Bolchoveni* (de *D. Onciul*), *Bogomilii* (de *M. Străjan*), *Bonfinius* și *Bornemisza* (de *I. M. Moldovan*), *Brancoveanu*, etc. Cu deosebire bogat este materialul biografic român, din care amintim art. *Bianu*, *Bibescu*, *Blajovici*, *Blaramberg*, *Bob*, *Bodnărescu*, *Boerescu*, *Bogdan*, *Bohățel*, *Bojadji*, *Boiu*, *Bojinca*, *Boliac*, *Bolintineanu*, *Bologa*, *Borgovan*, *Bosco*, *Bosian*, *Botta*, *Brailoiu*, *Bran*, *Branisce*, *Brândză*, etc. Dintre celelalte articole mai însemnate remarcăm: *Biblioteca* (B.-le rom.); de *Radulescu Motru*), *Boalele mentale* (*Dr. Sutzu*), *Bocet* (*M. Străjan*), *Bordeiu* (*Dr. I. Felix*), *Botanica*, *Inst. bot.* și

Grăd. bot. (*M. Vlădescu*), *Aședemintele Brancovezești*, etc. În fine mai amintim art. *Boemia* (*Urban-Iarnik*). Ilustrațiunile (executate de renum. firmă *Angerer et Göschl* în Viena), sânt foarte frumoase. De interes deosebit sânt: *Catedrala*, *mitropolia* și *institutele culturale* din *Blaj*, *Institutul botanic*, *florăriile* și *planul grădinei botanice* din *Cotroceni*, *liceul* și *biserica Sf. Gheorghe* din *Botoșani*, *planul portului* și *un tablou al docurilor* din *Brăila*, *Aședemintele Brancovezești* din *București*, apoi mai multe ilustrațiuni de *zoologie* (*Blenius*, *Bison*), etc. Din avisul publicat în fruntea fascicolului amintim, că direcțiunea, renunțând la conlucrarea acelor autori, cari până acum nu i-au trimis manuscrisurile la timp și prin aceasta au împiedecat în întarea mai repede a publicațiunii, iar editorul instalând o tipografie proprie pentru *Enciclopedia*, cu începere de la anul nou fasciculele se pot publica la intervale de 6 săptămâni. Abonamentele se fac la librăria *W. Kraft* în *Sibiu*, iar pentru *România* la librăria *Müller & Storck* în *București*, și se primesc numai pentru publicațiunea întreagă (30 fasc. = fl. 30. — sau lei 75.—); prețul de prenumerare se poate plăti înșe și în rate pentru câte 5 sau 10 fascicule, à fl. 1.—, respective lei 2.50) totdeauna anticipativ. Abonațiilor li se trimit numai fasciculele plătite înainte.

C E N O U ?

Hymen. *Dr. Iuliu A. Herbay*, secretar conducător al agenturii principale din *Arad* a băncii de asigurare „*Transilvania*”, duminică la 27 februarie n. se va cunună în *Arad* cu *doa Lucreția Tamășdan*. — *Dr. Ioan Nedelcu*, avocat în *Oravița*, s'a logodit cu *doara Maria Popovici*, fiica *dlui Alexandru P. Popovici*, protopresbiter ort. român în *Oravița*. — *Dr. Antoniu Minișan*, învățător român gr. or. în *St. Miclăușul-mare*, s'a cununat cu *doara Draga Popovici* tot acolo. — *Dr. Ieronim Groze*, absolvent de teologie, s'a cununat cu *doara Alexandrina Fulea*, la 24 februarie, în *Rușii-munți*.

Știri personale. *Maj. Sa monarcul* a dăruit 100 fl., din caseta sa particulară, pentru edificarea bisericii române gr. or. din *Cisnădie*. — *Poetul Coșbuc*, precum aflăm din zărele bucureștene, este greu bolnav de câteva zile; îi urăm grabnică însănătoșare. — *Dr. Constantin de Steriu*, bancher în *Brașov*, a dăruit 1000 fl. pentru *Casa Națională* ce se va înființa la *Sibiu*. — *Dr. dr. Sebastian Pop-Radu*, profesor și predicator la *catedrala din Blaj*, a fost numit protopop la *M. Uioara*. — *Dr. Aurel Ciortea*, absolvent de filosofie și profesor la școlile gr. or. române reale și comerciale din *Brașov*, a făcut la universitatea din *Cluș* examen de specialitate din științele matematice și fizice. — *Comitele Gubernatis* va întreprinde în vara aceasta o călătorie prin *Orient*; cu aceasta ocaziune va vizita de nou și *România*.

Diploma de doctor a reginei României. Universitatea din *Budapesta*, conferind în vara trecută titlul de doctor reginei *Elisabeta a României*, care sub numele de *Carmen Sylva* s'a făcut o reputație literară bine stabilită, a comandat diploma. Aceasta e deja gata, lucrată pe pergament cu adevărată artă. Numele întreit al reginei, *Elisabeta*, *Otilia*, *Luisa* e pictat pe document. Documentul, va fi aședat într'un album legat în piele galbină deschisă, cu marginile aurite. Pe album sânt lucrate coroana și monogramul reginei pe

o basă în tricolor românesc. De pergament atâră legat cu fundă tricoloră ungurească, sigilul Almei mater, închis în cutie de argint. Documentul va fi înmănat poetei Carmen Sylva pe calea consulatului austro-ungar din București.

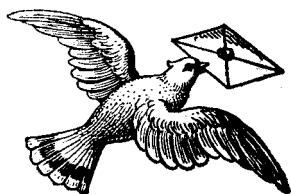
Asociațiunea în Sătmăr. Dl George Pop de Băsești a ținut cu fruntașii Românilor din părțile sătmărene, o convătuire în Seini, spre a întemeia și acolo un despărțământ. S'a compus un comitet din dnii Gavril Lazar, G. Barbul, dr. V. Lucaciu, G. Szabo, A. Ghitta și George Șuta, care va convoca pe luna lui mai o conferință pentru constituirea despărțământului.

Asociațiunea preoților ort. din Bucovina. Preoții români ort. din Bucovina s'au constituit în o asociațiune. Aceasta a ales președinte pe dl dr. Ioan Turcan. S'a decis să se ceară de la președintele țării urecarea lefi preoților, să se zidească locuințe pentru cooperatori și să se înființeze un organ al asociațiunii, sub titlul „Păstorul ortodox“.

Mănăstirea Prislogului în comitatul Hunedoarei există astăzi așa dîcînd numai cu numele. Preoțimea vicariatului gr. c. din Hațeg a pornit o mișcare pentru restaurarea mănăstirii. Spre scopul acesta s'au împărțit liste de colectare. Sumele adunate sînt a se trimite la dl avocat dr. George Suciu în Hațeg.

Carneval. Societatea România Jună din Viena a decis să dea în carnavalul acesta o petrecere cu dans. Consiliarul intim, Esc. Sa Nicolae Dumba a primit protectoratul, președinta de onoare s'a oferit dlui profesor și membru al Academiei Române N. Teclu, iar ca președinte al comitetului arangiator a fost ales dl dr. V. Iliuș. Din comitetul arangiator fac parte și 16 domnișoare, care toate se vor prezînta în costum național.

Poșta redacției.

Dlul I. cav. de P. în Bran. Ve mulțumim pentru surprinderea plăcută. I vom face loc cât mai curînd.

Feciorul moșului și cealaltă, durere, nu se pot publică. Sînt inferioare celeia ce ați trimis înteară.

E dusă pe vecie. Are unele calități. Sperăm că cu timpul vei scrie și lucrări, cari se vor pute publică.

Te-ai dus. Nu se poate întrebuiță. Arad. Monologul „Plăeșul satului“ n'a apărut în ediție populară.

R. C. Se 'ntelege că primim. Numai să fie bune. *Romulus.* Nici aceste.

Dlul G. C. Oravița. Astfel de carte n'avem.

Călinarul săptămînei.

Dum. lăsatului de carne Mateiu c 25, v. 31—46; evang. iav. 3; gl. 3.

Țiua sept.	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele.
Duminecă 15	Apost. Onisim	27 Leandru	6 33 5 27
Luni 16	M. M. Pamfilie	28 Ramanus	6 31 5 29
Marti 17	M. M. Teodor Tiron	1 Mart. Albin	6 25 5 35
Mercuri 18	P. Leon	2 Simplițiu	6 23 5 37
Joi 19	Apostolul Archip	3 Cunigunda	6 31 5 39
Vineri 20	C. P. Leon	4 Casimir	6 19 5 41
Sămbătă 22	C. P. Timoteiu	5 Eusebiu	6 17 5 43

Proprietar, redactor respunțător și editor:

IOSIF VULCAN. (STRADA ȂLDĂȘ NR. 296 b.)

Păziți-ve sănătatea!

Tuturor celor-ce sufer de **boale de plept**, de **boală de apă**, de **mistuire neregulată**, **dureri de stomac** de **reumatism**, **gural**, **durere de ochi**, și alte boale lăuntrice, apoi pentru **boalele de copil**, se recomandă cu multă căldură

Medicamentele Kneippiane

pregătite strict după îndrumările celebrului S. Kneipp și întrebuițate cu cel mai mare succes de mii de bolnavi.

Se pot căpeta de-adreptul sau prin postă dela farmacia dlui *Dr. Julius Schopper* în Oravița (Krassó-Szórény m.).

Catalogul tuturor medicamentelor (leacurilor) cu prețurile lor, se trimite, la cerere, ori-cui gratis și franco din numita farmacie!

1—10

Cel mai senzațional roman al literaturii moderne. În limba engleză s'a vîndut în cincideci de mii de exemplare. Succes colosal. Tradus în toate limbile europene.

În românește de Afin de la Tuscia a apărut acum

TRILBY.

Prețul unui exemplar: direct fl. 1.30. În librăriile din monarhie fl. 1.60. În România și străinătate 4 lei.

Deposit general:

Afin de la Tuscia, tipografia Uhrmann, Temesvár Ungaria.

Renomitele

semînte de legumi și flori ale lui MAUTHNER

se capeta în pachete sigilate și provedute cu marca oficială de contra-venția „Ursu“ în magazinele mai mari de Coloniale și ferăril.

Firma Edmund Mauthner din Buda-pesta, strada Andrassy nr. 23 garantează numai pentru conținutul acelor pachete cu se-

1898

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15—20 cm.

Talaj minőség: jól trágyázott.

Mauthner-fele magvak.

Aussaatzeit: August und September.

Pflanzweite: 15—20 Cm.

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

mințe proaspete și veritabile, care vor fi provedute cu numele Mauthner și cu marca „Ursu“, cum se vede din ilustrația alăturată.

4—8